

B

A

O

U



ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી

(ગુજરાત સરકાર દ્વારા સ્થાપિત)

“જ્યોતિમય” પરિસર,

શ્રી બાલાજી મંદિરની સામે, સરખેજ-ગાંધીનગર હાઇવે,

છારોડી, અમદાવાદ-૩૮૨ ૪૮૧

E-mail: feedback@baou.edu.in Website : www.baou.edu.in

સત્રીયકાર્ય જૂન- ૨૦૧૬

સ્નાતક પદવી અભ્યાસક્રમ : (BDP)

પાઠ્યક્રમ શીર્ષક

FHS-01

માનવવિદ્યાઓ અને સમાજવિજ્ઞાનોમાં બુનિયાદી અભ્યાસક્રમ:- FHS-01

અગત્યની સૂચનાઓ

- ✓ વિદ્યાર્થીઓએ પોતાના પાઠ્યક્રમોના સ્વાધ્યાયકાર્યો અભ્યાસકેન્દ્ર/યુનિવર્સિટીની વેબ-સાઈટ પરથી મેળવવાના રહેશે.
- ✓ સત્રાંત પરીક્ષા આપવા માટે સ્વાધ્યાય કાર્ય રજુ કરવા ફરજિયાત છે. સ્વાધ્યાય કાર્ય જમા કરાવેલ નહીં હોય, તો પરીક્ષા ફોર્મ સ્વીકારવામાં આવશે નહીં.
- ✓ તૈયાર કરેલ સ્વાધ્યાયકાર્યો અભ્યાસકેન્દ્ર પર જમા કરાવવાની છેલ્લી તારીખ ૩૦/૧૨/૨૦૧૬ છે. આ તારીખ પછી વિદ્યાર્થીઓ દ્વારા મોકલાવેલ સ્વાધ્યાયકાર્યો સ્વીકારવામાં આવશે નહીં.
- ✓ જમા કરાવેલ સ્વાધ્યાયકાર્યોની પહોંચ અભ્યાસકેન્દ્ર પરથી લેવી ફરજિયાત છે.
- ✓ વિદ્યાર્થીઓએ નિયત સમય મર્યાદામાં સ્વાધ્યાયકાર્યો અભ્યાસકેન્દ્ર પર જમા કરાવવા તેમજ મૂલ્યાંકન થયા બાદ મૂલ્યાંકન પત્રક સાથેના સ્વાધ્યાયકાર્યો અભ્યાસ કેન્દ્ર પરથી અવશ્ય પરત લેવા.
- ✓ વિદ્યાર્થી પોતાના સ્વાધ્યાયકાર્યોના ગુણ યુનિવર્સિટીની વેબ-સાઈટ પર જોઈ શકશે.

સત્રીયકાર્ય માટે આવશ્યક સૂચનાઓ

પ્રિય વિદ્યાર્થી મિત્રો

આપને દરેક પાઠ્યક્રમદીઠ એક સત્રીયકાર્ય તૈયાર કરવાનું ફરજિયાત છે. દરેક સત્રીયકાર્ય તમામ અભ્યાસ-સામગ્રી પર આધારીત હોય છે.

સત્રીયકાર્ય તૈયાર કરી આપના અભ્યાસકેન્દ્રના સંયોજકશ્રી પાસે જમા કરાવવું અને તેની પાવતી અવશ્ય લેવી. દરેક સત્રીયકાર્યની ઝેરોક્ષ નકલ આપની પાસે રાખવી.

દરેક સત્રીયકાર્યના ૧૦૦ ગુણ નિશ્ચિત છે. જેમાં પાસ થવા માટે B.A./B.com.માં ૩૬ ગુણ લાવવા જરૂરી છે. પરિણામમાં તેનો ભારાંક ૩૦% હોય છે. અભ્યાસકેન્દ્ર દ્વારા મૂલ્યાંકન કરાવેલ સત્રીયકાર્યો પરીક્ષામાં વાંચવા માટે પરત અવશ્ય લેવું. અભ્યાસકેન્દ્ર આપના સત્રીયકાર્યના ગુણો યુનિવર્સિટી અમદાવાદ ખાતે મોકલી આપશે. જે આપની માર્કશીટમાં ગુણગ્રેડ યાદીમાં સામેલ કરી (૭૦% પરીક્ષા અને ૩૦% સ્વાધ્યાયકાર્ય) ફાઈનલ ગુણગ્રેડ માર્કશીટ તૈયાર થશે.

આ સત્રીયકાર્યનો મુખ્ય ઉદ્દેશ્ય પરીક્ષા માટેની પૂર્વ તૈયારી છે. સત્રીયકાર્યમાં પૂછવામાં આવેલ પ્રશ્નોનું માળખું પરીક્ષાના પ્રશ્નપત્રો જેવું હોય છે. પ્રશ્નોના જવાબમાં અભ્યાસ સામગ્રીનું પુનરાવર્તન કરવાનું નથી હોતું. આપ વાંચનથી જે શીખ્યા છો, તે પોતાની ભાષામાં લખવાનું હોય છે. જેથી આપ સ્વાધ્યાયકાર્યો તૈયાર કરવાની કામગીરી ગંભીરતાથી કરશો.

યુનિવર્સિટીમાં વર્ષ-૨૦૦૮ સુધીના પ્રવેશાર્થીઓ માટે B.A./B.Com. ના પ્રથમ, દ્વિતિય તથા તૃતીય વર્ષના તમામ અભ્યાસક્રમ/પાઠ્યક્રમમાં ચાર કેડિટના પાઠ્યક્રમમાં બે અને આઠ કેડિટના પાઠ્યક્રમમાં ત્રણ સ્વાધ્યાયકાર્યો તૈયાર કરવાનો નિયમ હતો. એકેડેમિક પ્લાનીંગ બોડની (A.P.B. મંજૂરી થી) ઓગષ્ટ-૨૦૦૮ થી પાઠ્યક્રમ દીઠ એક-એક સ્વાધ્યાયકાર્ય રજૂ કરવાની નવી પદ્ધતિ શરૂ થયેલ છે. તેથી આપને પાઠ્યક્રમ દીઠ એક-એક સ્વાધ્યાયકાર્ય જે આપને આપના અભ્યાસકેન્દ્ર/યુનિવર્સિટીની વેબ-સાઈટ પરથી મેળવવાના હોય અને તેને નિશ્ચિત થયેલ છેલ્લી તારીખમાં સ્વ-અધ્યયનના આધારે તૈયાર કરી, આપના અભ્યાસકેન્દ્ર પર જમા કરાવવાના રહેશે.

આપના પાઠ્યક્રમના સ્વાધ્યાયકાર્યોમાં પૂછવામાં આવેલ પ્રશ્નોના જવાબ લખતા પહેલા પ્રથમ પાના ઉપર નીચે મુજબની માહિતી લખવી જરૂરી છે.

નોંધણી નંબર:- _____

અભ્યાસક્રમ:- _____

પૂરું નામ:- _____

પાઠ્યક્રમ:- _____

સરનામું:- _____

સ્વાધ્યાય સંખ્યા:- _____

મોબાઈલ નંબર:- _____

તારીખ:- _____

અમે ઈચ્છીએ છીએ કે આપ દરેક સત્રીયકાર્ય અલગ-અલગ ચોપડામાં સુંદર ભાષામાં ઉપર દર્શાવેલ મુજબની માહિતી સાથે નિયત સમય મર્યાદામાં તૈયાર કરી અભ્યાસકેન્દ્ર પર જમા કરાવશો. મૂલ્યાંકન થયા બાદ મૂલ્યાંકન પત્રક સાથે પોતાના સ્વાધ્યાયકાર્યો અભ્યાસકેન્દ્ર પરથી પરત અવશ્ય લેવું.

જૂના વિદ્યાર્થીઓ (૨૦૦૮ સુધીના) માટે જૂની પદ્ધતિના સ્વાધ્યાયકાર્યો યુનિવર્સિટીની વેબસાઈટ પર ઉપલબ્ધ છે, જે ધ્યાને લેવું.

શુભેચ્છા સહ,

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ઓપન યુનિવર્સિટી

પાઠ્યક્રમ કોડ :- FHS-01:માનવવિદ્યાઓ અને સમાજવિજ્ઞાનોમાં બુનિયાદીઅભ્યાસક્રમ
સત્રીયકાર્ય કોડ :- FHS-01/AST-01/TMA/2016
(તમામ પાઠ્યસામગ્રી પર આધારિત)

અભ્યાસ કેન્દ્રને સોંપવાની છેલ્લી તારીખ :- 30/12/2016

(કુલ ગુણ:-100)

વિભાગ-ક વિવરણાત્મક શ્રેણીના પ્રશ્નોના જવાબ ૧૫૦૦ શબ્દોમાં આપો.

(૨૦x૨=૪૦)

૧ .ઉત્ક્રાંતિના પરિપેક્ષ્યમાં ઓજાર નિર્માણ તથા સંસ્કૃતિની વિકાસયાત્રા વિશે મુદ્દાસર સમજાવો.

અથવા

૧ .પર્યાવરણની સ્થિતિ વિશે ખ્યાલ આપી વાતાવરણની અવનતિ તથા સાંપ્રત સંકટ વિશે વિસ્તારથી સમજાવો.

૨ .માનવ સમાજોનું રૂપાંતર વિશે વિગતે સમજાવી નગરવાદ અને નગરીકરણ વિશે વિસ્તારથી લખો.

અથવા

૨ .પશુપાલન અને કૃષિની શરૂઆત વિશે તબક્કાવાર સમજૂતી આપો .

વિભાગ-ખ મધ્યમ શ્રેણીના પ્રશ્નોના જવાબ ૧૦૦ શબ્દોમાં આપો).ગમે તે બે

(૨x15=૩૦)

૧ ભારતમાં સ્ત્રીઓના દરજ્જા વિશેનો ખ્યાલ આપી સ્ત્રીઓની શૈક્ષણિક તથા સામાજિક સ્થિતિ વિશે સમજાવો.

૨ .વસ્તી અને વિકાસ વચ્ચેના આંતર સંબંધોના અભિગમો સમજાવી વસ્તી સંક્રમણ તથા ઝડપી વસ્તી વૃદ્ધિના માઠાં પરિણામોને વિગતે વર્ણન કરો.

૩ .જાહેર વિતરણ વ્યવસ્થા અને સામાજિક વ્યવસ્થા વિશે જણાવી બહુ-સ્તરીય આયોજન વિશે ચર્ચા કરો

૪ .પશ્ચિમના દેશોમાં બિનસાંપ્રદાયિકતા વિશે ખ્યાલ આપી ભારતમાં બિનસાંપ્રદાયિકતા વિશે સમજાવો.

વિભાગ -ગ નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો).ગમે તે ચાર

(4x5=20)

૧ .સ્ત્રી આંદોલનો અને ભારતીય સમાજમાં સ્ત્રીનો પલટાતો દરજ્જા વિશે ટૂંકમાં લખો.

૨ .પૂર્વ સંસ્થાનવાદી અર્થકારણની લક્ષણિકતાઓ સમજાવો.

૩. ધર્મ નિરપેક્ષતાનું મહત્ત્વ સમજાવો.

૪ .ભારતમાં પછાતવર્ગો વિશે ટૂંકમાં ખ્યાલ આપો.

૫ .બિનસાંપ્રદાયિકતાના માર્ગમાં આડે આવતી સમસ્યાઓ વિશે ટૂંકમાં લખો.

વિભાગ-ઘ હેતુલક્ષી પ્રશ્નો/વિકલ્પ(M.C.Q.) આધારિત પ્રશ્નોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ શોધી સાચા જવાબ સામે (v) કરો.

ખાલી જગ્યા પુરો /હા-ના માં જવાબ આપો./જોડકા જોડો.(ગમે તે ૬૧)

(10x1=10)

૧. ત્રણ હજાર વર્ષ પહેલાં પૂર્વ આફ્રિકા માનવસભ્યતાનું મહત્ત્વનું કેન્દ્ર હતું એમ કયા વર્ષમાં ખોદકામના પુરાવના આધારે સાબિત થયું ?

(અ) ઇસ.૧૯૩૦

(બ) ઇસ.૧૯૫૦

(ક) ઇસ.૧૯૬૦

(ડ) ઇસ.૧૯૭૦

૨. ઉત્તર ધ્રુવના વિસ્તારોમાં કયા લોકો પોતાની પ્રાકૃતિક પરિસ્થિતિને અનુકૂળ થઈને રહે છે?

(અ) હોપી

(બ) સંથાલ

(ક) એસ્કિમો

(ડ) ન્યુઅર

૩. મનુષ્ય અને પશુઓ વચ્ચે કેટલુંક સામ્ય છે એવું કયા મનોવાજ્ઞાનિકોએ ઓળખી બતાવ્યું છે ?
 (અ) યંગ અને મેક (બ) મેકાઇવર અને પેજ (ક) કોનરેડલોરેન્ઝ અને સ્કીનર (ડ) જ્હોન્સન અને કિંગ્સલેડેવિસ
૪. ઇ.સ. પૂર્વેના ૭૫૦૦ સમયથી કયા દેશના અલીકોશમાંથી પૂર્વકાલીન માનવોના શરદક્રતુના ડેરા-તંબુના પુરાવાઓ મળે છે ?
 (અ) ઇરાક (બ) ઇરાન (ક) સુદાન (ડ) ઇજિપ્ત
૫. વાડાબંધી આંદોલન કયા દેશમાં થયું કે જેનાથી ઔદ્યોગિક પગારદાર કારીગરોનો એક વર્ગ તૈયાર કર્યો.
 (અ) અમેરિકા (બ) ફ્રાન્સ (ક) જર્મની (ડ) ઇંગ્લેન્ડ
૬. ઇ.સ. ૧૯૧૭માં વિકાસ આયોજનોનો સફરતાપૂર્વક અમલ સૌ પ્રથમવાર કયા દેશમાં થયો ?
 (અ) અમેરિકા (બ) ફ્રાન્સ (ક) રશિયા (ડ) જર્મની
૭. કઈ સદીમાં સૌથી પહેલીવાર સમાજ સુધારકોએ સ્ત્રીઓની અસમાન સ્થિતિના સંદર્ભમાં પ્રશ્ન ઉઠાવ્યો ?
 (અ) ૧૭મી સદી (બ) ૧૮મી સદી (ક) ૧૯મી સદી (ડ) ૨૦મી સદી
૮. કઈ પંચવર્ષિય યોજનામાં યોજના આયોગે સ્ત્રી રોજગાર માટે સ્ત્રીનો દ્રષ્ટિબિંદુ આપ્યો
 (અ) પ્રથમ પંચવર્ષિય યોજના (બ) તૃતીય પંચવર્ષિય યોજના (ક) છઠ્ઠી પંચવર્ષિય યોજના (ડ) સાતમી પંચવર્ષિય યોજના
૯. એસોસિએશન ઓફ વિમેન સ્ટડિઝ ઇન ઇન્ડિયા નામની સંસ્થા કયા વર્ષમાં સ્થાપના કરવામાં આવી ?
 (અ) ઇ.સ. ૧૯૮૦ (બ) ઇ.સ. ૧૯૮૧ (ક) ઇ.સ. ૧૯૮૨ (ડ) ઇ.સ. ૧૯૮૩
૧૦. ઇ.સ. ૧૮૭૫માં અંગ્રેજીના માધ્યમથી પાશ્ચાત્ય શિક્ષણનું સમર્થન કોણે કર્યું?
 (અ) મેકોલે (બ) લોર્ડ રિપન (ક) સાયમન કમિશન (ડ) લોર્ડ વેલેસ્લી
૧૧. ઇ.સ. ૧૯૫૭માં કઈ યુનિવર્સિટીના અનુસરણથી કલકત્તા, મુંબઈ તથા મદ્રાસમાં યુનિવર્સિટીની સ્થાપના કરવામાં આવી હતી ?
 (અ) લંડન યુનિવર્સિટી (બ) એક્વફર્ડ યુનિવર્સિટી (ક) સ્ટેનફોર્ડ યુનિવર્સિટી (ડ) કેલિફોર્નિયા યુનિવર્સિટી
૧૨. ઇ.સ. ૧૯૪૭માં દિલ્હીમાં ભારતીય વિજ્ઞાન પરિષદમાં પ્રમુખ તરીકે કોણે સંબોધન કર્યું કે “જગતની અને આપણા રાષ્ટ્રની સમસ્યાઓ કાજે વિજ્ઞાનનો અભિગમ એકમાત્ર અભિગમ છે અને વિજ્ઞાનનો અભિગમ એટલે વિજ્ઞાનના હાર્દ અને પદ્ધતિનો અભિગમ તેવું હું બહું દ્રઢ પણે માનું છું.”
 (અ) ગાંધીજી (બ) જવાહરલાલ નહેરૂ (ક) સરદાર વલ્લભભાઈ પટેલ (ડ) વિનોબા ભાવે